

Nordisk Ministerråd
Generalsekretærens kontor
Ved Stranden 18
1061 København K
DANMARK

UMHVERFIS- OG
AUÐLINDARÁÐUNEYTIÐ

*Ministeriet for miljø
og naturressourcer*

Skuggasundi 1 101 Reykjavík Island
tel.: + (354) 545 8600 postur@environment.is
environment.is

Reykjavík 17. april 2018
Reference: UMH18030089/

Emne: Skriftligt spørgsmål E 6/2018 fra Nordisk Råds udvalg for et holdbart Norden

Vedlagt er svar til ovennævnte spørgsmål fra regeringerne i Danmark, Finland, Island og Norge.

Guðmundur Ingi Guðbrandsson

Bilag: Svar til spørgsmål 6E/2018 fra regeringerne i Danmark, Finland, Island og Norge

E6/2018

Stilt av Utvalget for et Holdbart Norden

Til Danmarks, Finlands, Islands og Norges regeringer

Skriftlig spørsmål om et senter for å hjelpe bedrifter til å substituere farlige kjemikalier med bedre alternativer

På samrådsmøtet mellom de nordiske lands miljøministre (MR-Miljø) og Nordisk Råds udvalget for et holdbart Norden, den 1. november 2017, ble det opplyst at Sverige vil åpne et senter for å hjelpe små og mellomstore virksomheter til å substituere farlige kjemikalier med bedre alternativer. I en pressemelding fra den svenske regjering av 7. november 2017 står bl.a. følgende:

”Farlige kjemikalier i varor är en stor utmaning. Flera svenska aktörer har med åren byggt upp kunskap om en mer hållbar kemikalieanvändning i produkter. För att underlätta samverkan og kunskapsutbyte mellan fler aktörer fattar regeringen beslut så att ett centrum för substitution kan inrättas. Centret kommer fungera som en oberoende nod mellan företag, organisationer, branscher, akademi, institut och myndigheter. Målet är att centret ska bidra till att farliga ämnen i varor och kemiska produkter byts ut.”

Den svenske beslutning er i linje med Nordisk råds rekommandasjon fra 2016 om nordisk samarbeid for å fremme giftfri hverdag i Norden.

Med henvisning til ovenstående stilles følgende spørsmål:

1. Har Danmark, Finland, Island og Norge samme behov for et senter for å hjelpe bedrifter til å skifte ut farlig stoffer som Sverige har konstatert?

Danmark og Finland som medlemslande i EU og Island og Norge som har indgået EØS aftalen er alle omfattet af EU'S kemikalielovgivning. Det nordiske miljøsamarbejde har igennem årene været stærkt præget af tæt samarbejde om kemikalier og de nordiske lande har bidraget med nordiske synspunkter og ekspertise til såvel europæiske som internationale processer på kemikalieområdet. I det nationale kemikaliearbejde ikke mindst i forhold til EU's lovgivning har de nordiske lande ligledes haft stor nytte af gensidig formidling af kundskab og ekspertise bl.a. når det gælder af EU direktiver og reglement. Alle de nordiske lande deltager også aktivt i samarbejdet indenfor ECHA.

DANMARK

Danmark har allerede adresseret dette behov.

ISLAND

På grund af det forholdsvis lave indbyggertal i Island sammenlignet med det øvrige Norden og det faktum at kemisk industri er meget begrænset er mængden af kemikalier i Island væsentlig mindre end i resten af Norden. Som bekendt har Island dog nogle store producenter af aluminium og ferrosilicon. På nuværende tidspunkt er der ikke planer om at etablere et center for at fremme substitution af kemikalier i tråd med det Sverige har gjort. Alligevel er der klart behov for at assistere virksomheder med at skifte farlige stoffer ud for nogen mindre farlige, hvor dette er muligt. For at imødekomme dette behov har Umhverfisstofnun (Miljøstyrelsen i Island) etableret en „helpdesk“ for næringslivet og civilsamfundet, hvor de kan søge information og rådgivning angående brug og udskiftning af farlige kemikalier. Til enhver tid lægges der vægt på at formidle opdateret information om farlige kemikalier med det formål at styrke næringslivets og borgernes kundskab og bevidsthed

om hvordan de kan reducere brugen af farlige kemikalier eller skifte ud til nogen bedre. Islands deltagelse i det nordiske kemikaliesamarbejde vurderes for at være af stor nytte og fra Islands side ville det være ønskværdig at styrke samarbejdet omkring substitution ikke mindst med tanke på den erfaring og viden Sverige allerede har gjort med det center for substitution som beskrives i spørgsmålet.

FINLAND

Behov för att skapa ett särskild substitutionscentrum ansöks inte finnas då det nationella programmet sammanställdes i 2006 eller då det utvärderades år 2017. Däremot, ansågs det viktigt att fortfarande koncentrera sig på aktiviteter som beskrivs nedan och på så sätt säkra en god kommunikation mellan aktörerna och stöd till bedrifterna.

Det nationella programmet för farliga kemikalier har sammanställts i Finland år 2006. Målet med programmet är att kemikalierna inte ska orsaka betydande hälso- och miljölägenheter i Finland efter år 2020. Målet stämmer överens med FN:s internationella kemikaliestrategi som godkändes i början av februari 2012.

I programmet bedöms vilka skador som kemikalierna kan vålla konsumenterna, folkhälsan, arbetstagarnas hälsa och miljön under hela livscykeln för en kemikalie. I programmet föreslås åtgärder för riskhantering särskilt inom sådana samhälleliga delområden och funktioner som hittills har ägnats mindre uppmärksamhet. Programmet syftar t.ex. till att uppnå målsättningarna i EU:s kemikaliEFörordningar (REACH och CLP) och att utnyttja ny information, samt att utveckla företagets och andra verksamhetsutövares bedömning och hantering av kemikalierisker, och minska de kemikalierisker som orsakas av produkter.

Ett av programmets syften är att stödja ersättningen av skadliga kemikalier och minska dess skadliga miljö- och hälsoeffekter. Fokus är i att skapa förutsättningar för nya affärsmöjligheter i utveckling och produktion av ersättningsprodukter. Därtill, företagets beredskap att reglera SCHC kemikalier förbättras. Ansvar för att genomföra programmet ligger hos flera myndigheter och näringslivsorganisationer som arbetar och delar information med varandra.

Programmets genomförande övervakas årligen och rapporteras av de olika aktörerna till kemikalierådgivningen i Social- och hälsovårdsministeriet i Finland.

NORGE

Norge har så langt ikke vurdert at det er behov for å etablere et senter for å fremme substitusjon, men vil følge erfaringene fra Sverige og Danmark. Miljømyndighetene stiller allerede krav om substitusjon i tillatelser etter forurensningsloven til forurensende virksomhet og følger opp med tilsyn. Substitusjonsplikten er lovfestet i produktkontrollloven og gjelder for alle som bruker slike produkter, og er dermed relevant både for industribedrifter som bruker produktene i sine produksjonsprosesser og for mange tjenesteytende næringer. Informasjon om plikten samt tilsyn av om plikten overholdes, bidrar til at flere virksomheter vurderer kjemikaliene sine og etterspør mer helse- og miljøvennlige alternativer. Substitusjonsplikten er ofte et av temaene i tilsynsaksjoner. Det blir informert om substitusjonsplikten i forbindelse med kontakt med bransjeorganisasjoner og det er laget en eget substitusjonsveileder som ligger på Miljødirektoratets hjemmeside.

2. Hvis varet er ja, har Danmark, Finland, Island og Norge gjennomført eller plalagt tiltakk for å dette dette behovet, alternativt, å inngå samarbejd med Sverige for å sikre at samtlige bedrifter i Norden kan få hjelp fra det senteret for substitusjon som Sverig er igang med å oprette?

DANMARK

Miljøstyrelsen etablerede med Kemikalieindsatsen 2014- 2018 et substitutionspartnerskab "Kemi i Kredsløb" (<http://www.kemiikredsløb.com/>) med det formål at hjælpe virksomheder med at substituere skadelige kemiske stoffer i deres produkter og processer.

Partnerskabet udgøres af Teknologisk Institut og DHI, som hovedtilskudsmodtagere, og med Institut for Ingeniørvidenskab (AU), Risk and Policy Analysts (RPA), Research Institute of Sweden (RISE) og Institut for Folkesundhedsvidenskab (KU) som partnere.

Partnerskabet har gennemført en række aktiviteter, herunder udvikling af praktiske værktøjer for virksomheder, planlægning og gennemførelse af en række konkrete virksomhedsprojekter samt en indsats for at formidle behov og muligheder for substitution bl.a. via et nyhedsbrev og en række seminarer og møder. Partnerskabet har endvidere etableret et crowdsourcingpanel, som kan give teknisk faglige indspil ifm. konkrete vurderinger af substitutionsmuligheder.

I forbindelse med aftalen om den nye Fælles Kemiindsats 2018 - 2021 vil der blive igangsat en indsats for innovation i kemi. Indsatsen understøtter virksomhedernes innovation for at erstatte uønsket kemi i produktion og produkter med bedre alternativer – green chemistry. Den bygger videre på erfaringerne og resultaterne fra det eksisterende substitutionspartnerskab "Kemi i kredsløb".